

PORADNIK OPIEKUNA

KOŃ

PIELĘGNACJA • ZDROWIE • ŻYWIENIE • RASY

BERNADETTE FAURIE • PENNY SWIFT

WYDANIE DRUGIE

SPIS TREŚCI

HISTORIA I EWOLUCJA 9

Historia i ewolucja konia. Charakterystyka pokroju koni, odmiany i identyfikacja.

RASY I TYPY 31

Lista ras. Jak dopasować temperament konia do temperamentu jego właściciela lub jeźdźca.

DOM DLA TWOJEGO KONIA 53

Budynki i wiaty będące domem dla twojego konia. Transport konia.

ŻYWIENIE KONI 75

Jak żywić konia, aby był w dobrej formie.

PIELĘGNACJA 89

Czyszczenie i szrotkowanie sierści, trzymowanie grzywy i ogona oraz pielęgnacja kopyt.

RZĄD I WYPOSAŻENIE KONIA 107

Wyposażenie konia i jeźdźca, różne typy siodeł, ogłowi oraz wędzideł. Derki.

JAK POSTĘPOWAĆ Z KONIEM 127

Poprawny dosiad i techniki jazdy w szkołach jeździeckich i na rajdach.

KOŃSKIE ZDROWIE 151

Jak zapewnić koniowi doskonałą kondycję. Leczenie.

NAGLE PRZYPADKI 167

Choroby i urazy – jak je diagnozować i jak postępować w sytuacjach krytycznych.

SŁOWNICZEK 182

INDEKS 184

NARODOWE FEDERACJE FEI 188

ADRESY INTERNETOWE 190

AUTORZY ZDJĘĆ 192

KLASYFIKACJA UMASZCZENIA

Klasyfikacja umaszczenia w dużej mierze zależy od wysycenia koloru, gdyż nie wszystkie konie mają sierść tylko jednej barwy. Umaszczenia klasyfikuje się następująco:

1. Kara – Sierść, grzywa i ogon muszą być czarne. Nie dopuszcza się obecności włosów w innym kolorze, prócz białych odmian.

2. Skarogniada – Sierść ta jest mieszanką włosów czarnych i brązowych, dających ogólnie kolor ciemnobrązowy. Na grzywie, ogonie i dolnych częściach kończyn zwykle dominują włosy czarne.

3. Gniada – Kolor sierści na ciele waha się między mahoniem a jasnym brązem. Grzywa, ogon i kończyny są czarne.

U jaśniejszych gniadoszy sierść na słabiej jest koloru toffi. Ciemniejsze mają często jaśniejsze pyski, ale grzywa, ogon i kończyny pozostają czarne.

4. Kasztan – Wachlarz odcieni od ciemnego brązu (czekoladowy) do złotego. Grzywa, ogon, kończyny są tej samej barwy co sierść na ciele lub o odcień ciemniejsze, bez czarnych włosów. Izabelowaty jest kasztanem z sierścią o złotym blasku i grzywą oraz ogonem konopiastej barwy, w idealnej wersji białym.

QUARTER HORSE

Ta pierwsza amerykańska rasa pochodzi z Wirginii w USA, z początku XVII w. American quarter horse był używany do pracy, ciągnięcia wozów

i zaganiania bydła. Pierwsi osadnicy hodowali go również do wyścigów na dystansie ćwierć mili (quarter-mile race), stąd ich nazwa. Quarter horse rozwinął się z czystej rasy sprowadzonej do Ameryki przez Hiszpanów, domieszkowanej pełną krwią angielską koni importowanych przez angielskich osadników.

Zwartej budowy i silnie umięśniony quarter horse szybko dowiódł swoich zdolności w gonitwach. Współczesny quarter horse, uznawany za najpopularniejszego konia na świecie, cieszy się sławą szczególnie w USA, gdzie jest używany do jazdy westernowej, pokazów, wyścigów płaskich i jazdy rekreacyjnej. Obecnie w American Quarter Horse Association jest zarejestrowanych ponad 3 miliony koni.

SELLE FRANÇAIS

Cheval de Selle Français (francuski koń gorąco-krwisty) jest efektem systemu hodowli zapoczątkowanego w 1958 r. Skupił on wszystkie prowincjonalne księgi stadne pod jednym sztandarem. Koń selle français rozwinął się ze skrzyżowania ogierów pełnej krwi angielskiej z rodzimymi klaczami. Istnieją również dowody na używanie w krzyżówkach ras norfolk roadsters, niespotykanej w innych rasach gorąco-krwistych. Dużo później doszło do dolewu krwi arabskiej i angloarabskiej. Dziś większość koni selle français pochodzi od ogierów selle français, a ponad połowa to potomstwo koni pełnej krwi angielskiej oraz angloarabskiej.

Selle français odnosi ogromne sukcesy w międzynarodowych zawo-

dach skokowych. Lżejszy typ biega w wyścigach koni niepełnej krwi angielskiej.

URZĄDZENIA I INSTALACJE

Wybór instalacji wymaga wiele uwagi. Podstawowa zasada jest podobna do tej, jaką kierujemy się przy opiece nad małymi dziećmi – rozpoznaj wszelkie zagrożenia i postaraj się ich uniknąć.

- **Zawiasy i skoble drzwi** powinny być zabezpieczone. Wiele wypadków zdarza się w stajni, kiedy koń ucieknie i biega wolno. Istotne jest zamykanie drzwi zarówno na górze, jak i na dole. Górny zamek powinien być bezpiecznym skoblem przeznaczonym specjalnie do stajni. Gdy zwierzę go chwyci, nie pokaleczy sobie warg. Zwykła linka spinająca nie jest wystarczającym zabezpieczeniem drzwi boksu, ponieważ wiele koni i kuców rani się, próbując rozwiązać linkę lub bawiąc się nią.

U góry: *Wiadro z wodą może być umieszczone w wieszaku przymocowanym do ściany*
Na dole: *Wbudowany żłób i stelaż na siano są praktyczne w małej stajni*

- **Poidła na wodę i żłoby** powinny być umieszczone nie niżej niż na wysokości łopatki konia i mieć gładkie, pozbawione ostrych kątów brzegi. Żłoby i poidła mocuje się w przednich rogach boksu z dala od drzwi. Wówczas podekscytowany w czasie karmienia koń nie będzie miał możliwości kopnięcia, często przez niewagę, wychodzącego z boksu właściciela.
- Dostarczanie pokarmu z zewnątrz boksu bez pośrednio do żłobu umożliwiają **lukowe podajniki paszy**. Po napełnieniu obraca się je, a pasza trafia wprost do żłobu. Podajniki takie cieszą się coraz większą popularnością, szczególnie w dużych zamkniętych stajniach, gdzie pozwalają zaoszczędzić wiele czasu, traczonego wcześniej na otwieranie i zamykanie drzwi.
- Koń przez cały czas musi mieć **dostęp do wody** zarówno w stajni, jak i na pastwisku. Koryta umieszcza się w przeciwległym narożniku względem żłobów. Wiadra natomiast najlepiej umieścić w okolicy drzwi, w rogu boksu, aby koń nie mógł ich kopnąć.
- Od **stelaża** lub **siatki na siano** lepsze jest żywienie z poziomu podłogi lub ze żłobów na siano. Konie nie potykają wówczas i nie wdechają kurzu. Jeśli jednak używasz siatki na siano, powinna być ona związana bezpiecznym węzłem. Sznur od siatki należy podciągnąć tak wysoko, jak to możliwe. Zapobiega to nadeptaniu przez konia na pustą siatkę i zaplątanie się w nią.

RZĄD I WYPOSAŻENIE KONIA

Jeśli jeździłeś w szkółce jeździeckiej lub dzierżawiłeś konia lub kuca, być może posiadasz już części rzędu lub wyposażenia do jazdy, derki lub podstawowy zestaw do pielęgnacji. Jeśli nie, będziesz musiał zacząć od samego początku.

Rząd zależy od typu konia, jak również rodzaju jazdy, jaką będziesz uprawiać. Natomiast dodatkowe akcesoria, takie jak derki, zależą raczej od rodzaju stajni, jaką wybrałeś dla konia.

Oprócz sprzętów potrzebnych do jazdy, powinieneś zapatrzeć się w apteczkę (s. 171), akcesoria do transportu oraz inne przedmioty potrzebne do pielęgnowania i utrzymywania konia w dobrym zdrowiu. Wejdź do jakiegokolwiek sklepu jeździeckiego, a prze-

konasz się, że wybór sprzętu i ubiorów dla konia i jeźdźca jest ogromny: różne typy siodeł oraz

podkładek pod siodło, wszystkie rodzaje uzd, kantarów i wodzy, wędzideł zrobionych z różnych materiałów – od metalu, przez gumę, po materiały syntetyczne – czapraki lub podkładowki pod siodło w różnych kształtach, rozmiarach i kolorach, stopy derek i półderek.

Ochraniacze, bandaże oraz owijki również występują w różnych rozmiarach i kształtach i wykonane są z różnych materiałów. W

sklepach jeździeckich można nabyć szczotki, grzebienie, kopystki, gumowe zgrzebła i gumki do zaplatania; smary do kopyt lub do pielęgnacji skórzanych części rzędu, mydła do czyszczenia rzędu i dodatkowo mydła i szampony do mycia koni. Nie ma jednak potrzeby, aby kupować wszystko. Zaczynij od rzeczy niezbęd-

nych, a jeśli zajdzie taka potrzeba, uzupełnij swój zestaw.

Na stronie obok: *Regularne czyszczenie i pielęgnacja nie tylko chronią cenny rząd, ale pozwalają jeźdźcowi w porę wykryć jego usterki*

Na środku: *Doświadczeni jeźdźcy używają kietzna munsztukowego, umożliwiającego lekkie, prawie niezauważalne stosowanie pomocy*

▶ INDEKS ◀

- Aleksander Wielki** 11
american saddlebred 32
andaluz 32
angloarab 33
anemia 178
appaloosa 33
apteczka 167, 171
arab 35
arthrosis 178
athritis 178
- bandaże** 122
bezpieczeństwo 140-141
bramy 59
Bucefał 11
- camargue** 34
chody 29, 134-135
choroba zwyrodnieniowa stawów 178
chwywanie konia 13
ciało 25
ciężar ciała 132
cleveland bay 34
codzienna obsługa konia 67
connemara 35
COPD 178
cwał 135
częste przypadłości 156-159
części ciała konia 24
czworobok 57, 139
czyszczenie kopyt 91, 100
- dartmoor** 36
dbanie o zęby 76, 160-161
derki 122
dokumenty identyfikacyjne 16, 20
dopasowanie konia i jeźdźca 50-51
dosiad (zobacz też pomoce, ciężar) 108-110, 130, 132, 133
dosiad lekki/skokowy 110
dosiad podstawowy/ujeżdżeniowy 108-109
- dotyk 14
dresaż 138
dźwięki 15
- Eohippus** 9
Equus 9
ewolucja 9
exmoor 36
- figury na ujeżdżalni** 138-139
fryz 37
- galop** 135
głowa 25
gnicie strzałki kopyta 157
granulaty i mieszanki 80
grodzie 55, 59
gruda 158, 159
grypa 179
grzbiet 25
grzywa, wyrównywanie 94
- hackamore** 116, 117
halflinger 37
hanower 38
hodowla 31
holenderski koń gorącokrwisty 38
holsztyn 39
- infekcje grzybicze** 178
irlandzki koń sportowy 39
- jazda w terenie** 146-147
- kantar** 114
karma 80
karmienie 86
kaszel i przeziębienie 156, 179
kawecan 119
kapanie konia 91
klasyfikacja wg maści 16-19

klatka piersiowa 25
kłus 134
kolka 176
kompres, stosowanie 174-175
kontakt 132
koń andaluzyjski 32
koń angloarabski 33
koń arabski 11, 22, 23, 31, 35
koń fryzyjski 37
koń hanowerski 38
koń holsztyński 39
koń lipicański 9, 41
koń luzytański 42
koń oldenburski 43
koń pełnej krwi angielskiej 22, 31, 33, 43
koń trakeński 45
koń westfalski 46
kończyny 25, 26, 27, 151
kopyta, części kopyta 100-101
kości 26
kował 100
krwawienie 172
Ksenofont 11
kuc connemara 35
kuc dartmoor 36
kuc exmoor 37
kuc islandzki 39
kuc new forest 42
kuc szetlandzki 41
kucie 101-104
kulawizna 156-157

Lascaux, sztuka jaskiniowa 9
lekarstwa, aplikowanie 174-175
łędźwie 26
linie hodowlane 31
lipicaner 41
lonżowanie 119, 130, 136
lusitano 42

łokieć 27
łydka 130

maść 16-19
Merychippus 9
Mesohippus 9
mięśniochwat porażenny 178
moc 151

nachrapnik 114-115, 119-120
nadgarstki 27
nagłe przypadki 167
nagniot 179
napierśnik 119
new forest 42

obozы konne 149
ochraniacze 121
ochwat 158, 176
odchody 151
oddychanie 152, 168, 169
odmiany 16, 20-21
odsednienie 179
odwodnienie 179
ogłowie 114
ogłowie, zakładanie 120
oldenburg 43
opoje 179
oświetlenie stajni 60
otwieranie i zamykanie bramy 144

padoki 58
padokowanie 54
papiery hodowlane 16
pasożyty 152-153
pastwisko 58
pasza 78-82
pasza, szacowanie ilości 83
paszowe mieszanki 81
paszport 16, 22
pelam 117
periostozą 179
pęcina 27
pielęgnacja 92-93
Pilohippus 9
pipak 179

- plac treningowy 57
podkowiak 102
podkuwanie 101-104
poidła 64
pokrój 24-28
pokrzywka 179
pole widzenia 12
pomoc 108, 130-133
popręg 110, 113
postawa (zobacz także dosiad) 108
posadzka w stajni 60
potrzeby żywieniowe 75, 76
prace stajenne 61, 67
program treningu 164
pryzma gnoju 67
przechowywanie żywności 87
przednie kończyny 26
przejażdżka konna 163
przejażdżka konna w terenie 140-147
przerzucanie ściółki 60, 67
przeżuwanie 76
psychologia konia 48, 50, 51
- quittor** 181
quarter horse 44
- rajdy konne 148
rany 172
rany klute kopyta (nagwożdżenie) 177
rany od siodła 157
rasy 31-51
ring do lonżowania 57
robaki 181
ropień 180
ropne zapalenie tworzywa kopytowego 180
ruch 29
rybie oko 13
rząd 107
- sarkoidy 181
selle français 44
siano (zobacz także pasza) 64, 79
sieczka 82
- sierść 151
siodłanie 112-113
siodło 108-113
skoki przez przeszkody naturalne 147
skóra 157
słuch 14
smak 15
smarowanie kopyt 105
stajnia 53, 60
stanowisko 61
staw skokowy 26
stęp 134
stłuczenia i opuchlizna 173
strzemiona, długość 110
strzyżenie 96
sygnalizowanie zmiany kierunku ruchu 141, 142
szacowanie wagi 83
szczelina 180
szczepienia 152, 154-155
szczepienia - zaświadczenia 16
szczęki 24
szkolenie 136-139, 163
- ściana oddzielona 180
ścielenie 69
ściganie 181
ślepotą miesięczna koni 181
- techniki jazdy konnej 130-133
temperament 50
temperatura 151, 168
tętno 152, 169
tężec 181
traken 45
transport 70-73
trening 163-164
trymowanie 94
typy (koni) 31
- udomowienie 10
ujeżdżalnia 57
układ pokarmowy 76, 77
upadki 145

urazy oka 172
urazy ścięgien 177

w
waga, pomiar 169
waga, szacowanie 83
waler 45
walijski kuc górski 46
Weatherby 22
welsh cob 46
wentylacja w stajni 60
weterynarz 170
węch 15
wędzidła 117, 118
wiaty 59
wiek starszy 162
więź między koniem i jeźdźcem 48-49
wodza 131, 133
wsiadanie na konia 128
wszy 181
wycieczki konne 140-147
wyczucie 132
wygląd zewnętrzny 54-55
wyposażenie 107-125
wyposażenie stajni 64
wyprowadzanie na pastwisko 56
wytok 119
wywóz gnoju 67

wyczucie 132
wzrok 12

z
zad 26
zadławienie 177
zakładanie wędzidła 117, 118
załadunek konia do przyczepy 72
zaplatanie grzywy i ogona 97, 98-99
zaplątanie w drut kolczasty 177
zarządzanie stajnią 60-69
zarządzanie wybiegiem 58
zasady w szkółce 136-137
zatrucia 177
zdrowie 151-164
zęby 160-161
zestaw do pielęgnacji 90
złamania 177
zmiana wodzy 138
zmysły, zrozumienie 12-15
znakowanie 22
zołty 159
zsiadanie z konia 129
zwyrodnienie trzeczki kopytowej 181

żłoby 64, 67
żółtaczka 159
żywienie 78-82

PORADNIK OPIEKUNA

KOŃ

- *Spojrzenie okiem eksperta na konie i ich świat*
- *Jak dbać o konia w każdym momencie jego życia*
- *Utrzymywanie konia w dobrym zdrowiu*
- *Umiejętna pielęgnacja*
- *Żywienie i zbilansowana dieta*
- *Bezpieczeństwo konia i jeźdźca*
- *Ilustrowany przewodnik po rasach*

PATRONI MEDIALNI:

Konie i Rumaki

Miesięcznik

fauna & flora

www.faunaflora.com.pl

Odwiądź nas w Internecie

www.rm.com.pl

ISBN 978-83-7773-037-9

9 788377 730379

cena: 34,90 zł